

GORIŠKA STRAŽA

Izhaja v Gorici vsak četrtek popoldne. Velja do konca leta na mesec K 1.50. Posamezne številke se dobivajo v raznih goriških trafikah in trgovinah po 30 vin.

Inserati po dogovoru. Naročnina naj se pošilja na upravnništvo „Goriške Straže“ v Gorici, Gosposka ulica, št. 4. Dopisi pa na uredništvo „Goriške Straže“, Gorica, ulica Orzoni, št. 31. Rokopisi se ne vračajo.

Našim italijanskim sosedom.

V izjavi, s katero je narod Slovencev, Hrvatov in Srbov (S. H. S.) dne 24. septembra 1918 odgovoril na mirovno noto c. kr. avstrijske vlade 14. sept. t. l., stoji tudi naslednji znameniti odstavek:

„Onim narodnim manjšinam, ki jih imamov v našem narodu in ki so teritorialno oddaljene od svojih etničnih celot, priznavamo v imenu vsega naroda v državi S. H. S. vse pravice potrebne za njih narodni in gospodarskosocialni razvoj.“

Država S. H. S. obsega, ako se hočemo še ozirati na zunanost sedanje Goriške, tudi Gorico. Naravno! Kajti vsa okolica je slovenska, vse Posočje, ki je slovensko, vse Vipavsko, vse naše Gore, vsa naša Brda in velik del goriškega Krasa, vsa ta ozemlja, ki so skoz in skoz slovenska, težijo v Gorico in so nanjo navezana. Gorica spada k slovenskemu delu sedanje Goriške, kakor glava k telesu. Zato je Gorica nujno del države S. H. S.

V Gorici pa prebiva poleg peščice Nemcev malo več Lahov kakor Slovencev. To na podlagi zadnjega ljudskega štetja. Toda tudi če bi Gorica bila dejansko v pretežni večini italijanska, bi radi svoje zemljepisne lege nujno spadala v slovensko ozemlje. Bila je v njem že l. 1001, ko listine dokazujejo, da se je nahajala med slovenskim ljudstvom in je pravtako tudi sedaj po 900 letih. Gorica je torej naša. Taka, — o tem smo prepričani — bo tudi razsodba mirovne konference, kjer bo padla zadnja beseda o Gorici.

Stališče, ki je zavzemamo nasproti našim italijanskim sosedom; je za nas sedaj jasno. Spornih ozemeljskih težkoč med nami in njimi ne bo, ako Gorico izvzamemo. Jezikovna meja, ki loči celoto od celote je zelo jasno izražena. Le v Gorici ostaja v naši sredi mal italijanski otoček. Zgoraj citirani stavek v Zagrebški izjavi z dne 24. sept. t. l., ki ga seveda tudi mi sprejemamo, kaže najlepše, kako sodimo mi o prihodnosti tega otočka.

Dovolj smo trpeli suženjstva v nemško-madžarski državi; dovolj smo okušali vse njegovo gorje in ponižanje, da ga niti v sanjah ne privoščimo nobenemu, tudi tistim ne, ki so nas nekdanj v nemško-madžarski državi pomagali zatirati. Kajti sedaj vedo tudi oni, kakor vemo mi, kaj se pravi živeti v nemško-madžarski državi. Trpljenje nas je, kakor upamo, zblížalo in naučilo, dati vsakemu kar mu tiče, da se v svojem kulturnem življenju čuti svobodnega.

Gorica je naša, a Vi, sosede naši se v njej ne bodele nikdar čutili tujce, še manj pa zatirane. Prepričani smo, da to naše stališče sprejemate i Vi, saj je mednarodno krščansko stališče pravičnosti in svobode.

Morda so še druge sporne točke. Pot sporazuma nam je zmerom odprta. Nastopimo jo, da se suženjstva otresemo za vedno.

Program svetovnega miru.

Osrednje sile so ponudile mir sovražnemu sporazumu na podlagi Wilsonovega programa. Sprejele so 14 točk, izraženih v njegovi poslanici kongresu z dne 8. januarija 1918 in štiri točke, ki jih jim je dodal 12. febr. 1918. in jih izpopolnil v svojem govoru dne 27. sept. 1918. Wilson ponudbe ni odklonil, na njegova tri vprašanja je Nemčija ugodno odgovorila. Premirje in mir se ima torej skleniti na podlagi Wilsonovih pogojev, katere so tudi druge države sprejele.

Oglejmo si nekoliko Wilsonov program, ki ima biti temelj novemu redu med državami. Mimogrede omenimo, da se Wilsonov program v bistvu čudovito ujema z onim, ki ga je lansko leto razglasil papež Benedikt XV.

Zlasti pa povdarjamo, da preveva program svetovnega miru skozi in skozi krščanski duh, slčni na načelih, ki so pristno krščanska.

Pravičnost.

Novi državni red se ima postaviti na stališče čiste pravičnosti, ki veleva dati vsakemu svoje. Vsled tega zahteva Wilson v 4. točki druge izjave, da se morajo vse jasno označene narodne zahteve zadovoljiti v najširšem obsegu, ki je mogoč. In še bolj jasno govori l. točka tretje izjave z dne 27. sept. t. l.

„Nepriistranska pravičnost, ki jo nameravamo odmeriti, ne sme razločevati med onimi, do katerih želimo biti pravični, in tistimi, do katerih ne želimo biti pravični. Pravičnost mora biti taka, da ne bo poznala nobenih ugodnosti in nobenega stopnjevanja, marveč le enake pravice za udeležene narode.“

To je pač čisto po Kristusovem izreku: „Vse, kar koli hočete, da vam ljudje store, tudi vi njim storite, to je postava in preroki.“ (Mat. 7, 12.)

Ne meč — temveč razsodišče.

Prava pravičnost se ne sme naslanjati na meč, temveč na zakone, na razloge uma. Vsled tega se zahteva v 4. točki prve izjave, „da se oboroževanje narodov zniža na najnižjo mero, ki je združljiva z notranjo varnostjo.“

Orožje naj služi obrambi, ne pohlepnu napadu! — Nastala narodna nasprotstva ima v bodoče rešiti ne več vojska, temveč mednarodno razsodišče.

Proč z zatiranjem in s krivicami!

Pravičnost ne deli prednosti močnejšim in ne zatira šibkejših. Radi tega zahteva program svetovnega miru zvezo narodov v prilog vsem. Točka 14. prve izjave pravi: „Splošna zveza narodov se mora ustanoviti. Posebne pogodbe naj skrbje za medsebojne garancije politične neodvisnosti in teritorialne integritete velikih in malih narodov.“

Slednjič zahteva pravičnost, da se storjena krivica popravi. Na to načelo se naslanja točka 6. prve izjave, ki tirja izpraznitev in upostavitve ruskega, belgijskega (t. 7), francoskega ozemlja, posebej vrnitev Alzacije-Lorene (t. 8), dalje romunjskega, srbskega in črnogorskega ozemlja (t. 11.)

Enakost.

Program svetovnega miru hoče, enkrat za vselej odpraviti razliko med gospodujočimi in zaslužjenimi narodi. V tem stremljenju odseva krščansko načelo o enakosti ljudi, katerega izraža sv. Pavel: „Tukaj ni Jud ne Grk, ne suženj ne prost, zakaj vsi ste eno.“ (Gal. 3, 28) Na tem temelju se zahteva jamstva za neodvisnost tudi malih narodov (t. 14.), se zahteva ustanovitev poljske države — (t. 13.) — in ureditev narodnostnih vprašanj v Avstriji. Slednje se izraža v tej le točki (10.): „Narodom Avstrije-Ogrske, v katerih mestu med narodi želimo, da ga vidimo varno ohranjene, naj se zagotovi prilika avtonomnega razvoja.“ — Nam Goričanom se ni niti pred Italijo treba bati, kajti t. 9. določa: „Ureditev meje Italije naj se izpelje z jasno znanimi narodnimi črtami.“ — Iz te osebne enakosti pa izvira več ali manj neka enakost v gospodarskih stvareh.

Svoboda.

Krščanstvo je osvobodilo narode iz stare suženosti in odprlo pot do osebne svobode in do svobodne rabe zemeljskih dobrin. Tudi moderno suženstvo bo odpravil krščanski nazor o svobodi ljudi, o svobodi resnice in pravice. Svoboda zahteva za narode tudi Wilsonov program, ki določa v t. 2. druge izjave: „Narodi in dežele naj se ne premikajo od gotove državne oblasti po kaki drugi, kakor da gre zgolj za predmete ali kamne v kaki igri.“

Svobodno — v upoštevanju koristi prebivalstva — se imajo urediti kolonijalne zahteve (t. 5. v l. izj.) —

Zahteva se popolna prostost ladjeplovbe na morju (t. 2. v l. izj.).

Tirja se enotnost gospodarskih razmer med vsemi narodi, ki se združijo v zvezo narodov (t. 3. v l. izj.) —

Izključujejo se v tej zvezi samoljubne, gospodarske kombinacije, obsoja se bojkot v kakršnikoli obliki ali izključitev (t. 4. v 3. izj.) —

Odkritosrčnost.

Koliko zla je povzročila svetu hinavska, skrita mahinacija evropskih diplomatov! Zavladalo je pravo farizejstvo, po izreku francoskega državnika: „Govor je za to, da se misli zakrivajo.“ A nihče ni bolj šibal tako hinavščino in neodkritosrčnost kakor ustanovitelj krščanstva. —

Novi državni red se zgradi zopet na krščanski temelj odkritosrčnosti.

Wilson je ta pogoj (t. 1.) stavil na prvo mesto: „Vse mirovne pogodbe morajo biti javne, ne smejo se sklepati tajni mednarodni dogovori, diplomacija

Sveta Gora.

Sv. Gora je sedanjo svetovno vojsko zelo hudo občutila. Tretji dan potem, ko so Lah napovedali Avstriji vojsko, 25. majnika so prišli avstrijski vojaki na Sv. Goro. Njihov poveljnik je vzkazal, da morajo vsi menihi, varhi svetogorskega svetišča, še isti dan zapustiti svoj ljubljani dom. Za silo so hitro zbrali, kar se je dalo, zapregli so vole in odšli proti Ljubljani ter se razpršili po raznih samostanih. Le p. Frančišek je smel na vojaško dovoljenje vrniti se drugi dan na Sv. Goro in tam stanovati, dokler se je dalo. Dne 24. junija 1915. l. so laške granate samostan in svetišče zažgale in vpepelile, zidovje so pa pozneje razrušile.

P. gvardijan je pri odhodu s Sv. Gore naložil na voz tudi svetogorsko Marijino podobo. Takoj v Grgarju so mu svetovali, da je za staro, na les slikano podobo, ta voznja preveč nevarna, češ, da bi se podoba preveč pretresla, ali bi lahko padla na tla ali se zmocila, če pride dež itd. Podoba je ostala nekaj dni v Grgarju pri g. kuratu Godničju, potem jo je pa p. Frančišek pripeljal v Ljubljano, kjer jo je p. provincijal hranil nekaj mesecev v svoji pisarni, dokler je ni dal na splošno željo mnogih 7. decembra 1915. l. izpostaviti v frančiškanski cerkvi na altarju sv. Deodata, kjer je še sedaj.

Uboji Goričani so se pridno zatekali k „svoji podobi“, goreče so prosili rešitve in še sedaj prosijo, kar jih je še v Ljubljani. Pred svetogorsko podobo so se čutili bližje doma in bolj varne.

Leta 1916. so priredili v Ljubljani procesijo s

to Marijino podobo; vodili jo je ljubljanski knezoškof.

Bližala se je dvestoletnica kronanja Marijine podobe. Ljubljanski tretjeredniki so dali napraviti novo krono, pozneje tudi nov lep okvir za podobo. Trejto nedeljo po binokostih l. 1917. so ob navzočnosti ilirskega metropolita in knezoadškofa goriškega dr. Fr. Sedeja obhajali slovesno dvestoletnico kronanja s slovesno pridigo in pontifikalno sv. mašo dopoldne, popoldne je bila pa pridiga in procesija po mestu s svetogorsko podobo. Goričani so se vdeležili te slavnosti v prav obilnem številu. Bil je to za nje nekaj dan oddiha v tesnem pregnanstvu. Prišli so skupaj od blizu in daleč, nekateri celo s Štajerskega in so drug drugemu potožili grenkosti pregnanstva, ter prosili svetogorsko Kraljico tolažbe in pomoči.

Silno veliko je trpela v tej svetovni vojski naša Gorica, grožno so razdejani kraji okrog nje: Solkan, Št. Peter, Števerjan, Pevma, Podgora, Št. Andrež itd., največ je pa morala prenesti Sv. Gora. Ta je dobesedno zmleta, poteptana, do cela razbita. Tu ni ostal kamen na kamenu, sleherni drevesce je čutilo moč granate, vsaka skala je prevrnjena. Vsa poslopja so s svetiščem vred ena sama ogromna groblja, na kateri se ne da razločevati, kje je stalo to zidovje, kje je bilo drugo. Naša Sv. Gora ni razvalina, ona je groblja. Ko sem vprašal nekega zidarja, ki dobro pozna Sv. Goro in bivša poslopja, ter sem mu rekel, da bo samo za pospravljanje treba kakih osemdeset tisoč kron, če hočemo prostor dobiti za novo zidanje, pristavi: „Najbrže bo to še premalo.“ Samo za popravo ceste ne bi zadostovalo v sedanjih razmerah stotisoč kron. Vse to in mnogo dru-

zega so važna vprašanja, ki jih je treba rešiti.

Utegnil bi kdo reči: „Pusti za sedaj Sv. Goro, se bo že pozneje popravila.“ — Kedar pa? — „Po končani vojski.“ — Prav. Jaz tudi tako mislim. Pa gledati je treba že sedaj, da se po vojski more takoj začeti. Zato so nekateri častivci svetogorske Matere začeli že nabirati milodare v ta namen. Pred vsemi so se zavzele za to ljubljanske tretjerednice, ki so nabrale že več tisočev kron. Nekatere so darovale tudi nekaj v blagu. Tudi nekatere ljubljanske gospe in gospodične, ki niso v tretjem redu, so se že potrudile z nabiranjem, druge se še trudijo. Pa tudi Goričani ne zaostajajo in tržaška Marijina družba je zbrala že nad petsto kron. Velečastiti g. vikarij na Vojšćici nam je poslal lep dar, nekaj nad tisoč kron. Ravno tako smo že nekaj prejeli od g. dr. Pavlice, g. dr. Srebrniča, monsignora dr. Ličana in več drugih. Giblje se, zbiranje je v teku in je upanje, da se bo v malem takoj po vojski začelo na Sv. Gori zopet postavljati mali samostan in kapelica za Marijino svetišče. Odjenjali pa ne bomo, dokler ne bo imela Marija svojega lepega doma na svoji Sveti Gori. Dela bo veliko, težav preobilno, pa vse bo šlo z Marijino pomočjo. Župni uradi naj imenujejo svoje poverjenike, zaupne može, ki naj pobirajo darove za Sv. Goro, kakor tudi Marijine družbe, ki se bodo gotovo rade potrudile za nov Marijin dom. Vsak Slovenec, vsaka Slovenka doprinese za en kamen k novemu Marijinemu svetišču na Sv. Gori.

Darovi za Sv. Goro naj se pošiljajo na predstojništvo Sv. Gore v frančiškanskem samostanu v Ljubljani.

mora poslovati vedno odkritosrčno in pred celim svetom!"

Ljubezen.

Konečno še omenimo, da preveva program svetovnega miru dihi medsebojne ljubezni. Zveza narodov, ki se ima ustanoviti, ni nič drugega kakor izraz ljubezni med narodi. In medsebojna ljubezen je Gospodova zapoved, je znak pravega krščanstva. Blagor človeštvu, če obrne v resnici hrbet paganskemu načelu sovraštva in sprejme v polnem obsegu krščansko načelo ljubezni. Svet ne bo več videl takih grozot, kakor jih je ta svetovna vojska vpriporila.

Program svetovnega miru se torej naslanja na pristno krščanska načela: pravičnosti, enakosti, svobode, odkritosrčnosti in ljubezni, in obsoja vse, kar je obsojalo vedno krščanstvo. A žal, da tega klika niso hoteli prej slišati narodi, ker so se odtujili krščanstvu. Še-le bridka skušnjava krvave vojske jih je hote ali nehote približala zopet krščanskim načelom, v katerih vidijo narodi po vsej pravici jamstvo za trajen mir!

Pred izpraznitvijo zasedenega ozemlja. Goriškim Slovencem!

Avstrija je na tem, da izprazni v Italiji zasedeno ozemlje, da potegne vse svoje armade čez mejo na svoje ozemlje. Tukaj bo zopet hudo prizadeta goriška dežela; kajti vojaški korpi naj bi bili do premirja in do sklepa miru nastanjeni tudi v naši goriški deželi. Kaj to pomeni, vedo zlasti Goričani, ki so bili že poplavljeni s celimi vojaškimi armadami. Naša dežela je po vojski največ trpela, ona je večinoma opustošena in razbita, obubožana in izčrpana, zato s strahom gleda, kaj bo zdaj zopet iz nje, ko jo zopet poplavijo vojaške čete. Goriški rojaki, ostanite mirni in zaupajte, še ta težka poskušnja ima priti nad vas in — mir je blizu! Naznanjamo vam, da so se storili vsi potrebni koraki na merodajnih mestih, da bi se naša dežela rešila te vojaške poplave, da bi se vojaštvo nastanilo kolikor mogoče bolj za naše meje v drugo ozemlje. Goriška res ne more prenesti več nobenega takega bremena! To mora razumeti vsak, tega nam nobeden ne more zameriti! In če bi naši zastopniki ne mogli doseči v tem nobene spremembe in polajšave za našo deželo, in če bi vrhovno vojaško poveljstvo ne ugodilo njih prošnjam, tako da bi bilo vojaštvo še za nekaj časa nastanjeno po naši deželi, tedaj, goriški rojaki, potrpite še malo, ohranite mirno kri, varujte se vsakega spora, prenesite mirno še to zadnjo poskušnjo, — še malo, in še jih boste videli, in še malo, in potem jih ne boste več videli, in potem bo — mir!

Obnovitev Goriške.

Kako obnavljajo goriško deželo.

Goriške Slovence je zadela strašna gospodarska katastrofa. V tem kritičnem času bi morali imeti na merodajnih mestih sposobnih mož, ki bi imeli srce za naše ljudstvo. Kako pa je v resnici v tem pogledu? Da molčimo o oddelkih v ministrstvih, ki imajo za nas skrb, ukazujejo pri namestništvu le Nemci, pri oddelku za obnovitev naše dežele v Gorici so skoro sami Nemci, pri glavarstvih Nemci itd.

Naj navedemo klasičen zgled! Vlada je ustanovila v Gorici vodstvo begunskih postaj, ki naj skrbi za vrnitev in nastanitev beguncev v domačijo. Večina beguncev je slovenska, toda v vodstvu ni do sedaj niti enega Slovenca in sploh niti enega človeka, ki bi geografično poznal slovenski del naše dežele. Pri drugih uradih imajo vsaj za slugo kakega filozofa, ki zna po dva ali tri jezike, da se lahko z njim pomeniš v slovenščini. Tu pa nič! O, metla jugoslovanska, kje si?

Drug zgled! Poročajo nam, da so imeli nedavno sejo pri namestništvenem oddelku za obnovitev goriške dežele, da bi se posvetovali, kam spravijo begunce s Kobariškega in Bovškega, dalje begunce iz krajev: Volarje, Gabrje, Dolje, Tolmin, sv. Lucija, Modrejce, Modreja, Volče, Čiginj, Kozaršče, Srednje, Ajba, Kanal, Deskle, Banjšice, Solkan, Kronberg, Loke, Plave, Vrtojba, Bilje, Miren, Rubije, Podgora, Pevma, Kojsko, Št. Ferjan, Doberdob, Opatješelo in Kostanjevica. To so same slovenske občine. Človek bi mislil, da bodo klicali k seji domačine, ki kaj vedo in znajo. Kaj še! Pri seji so bili izključno le nemški in ital. gospodje. Niti enega Slovenca domačina! Kam naj to vede? Zakaj bi ne klicali k sejam ljudskih zastopnikov, ki poznajo dobro vse razmere.

Dalje! V zmislu naredbe ministrstva za notranje stvari z dne 11. jan. 1918 so se v naši deželi ustanovile pomožne posredovalnice za begunce. Te posredovalnice podpira vlada z denarnimi sredstvi. Toda spet moramo reči, da je vprašanje glede teh posredovalnic dobro urejeno le z ozirom na Furlanijo. V Gorici ni v begunski posredovalnici razen ene ali dveh uradnic še nobenega slovenskega uradnika dočim je za Italijane vse najboljše preskrbljeno. In vendar je goriški okraj in goriška dežela pretežno slovenska. Napravljeno je tudi že vse za posredovalnico v Gradišču, dočim ni za slovenske okraje prav nič preskrbljeno. To je dokaz, da obnavljajo našo deželo ljudje, ki so tujci ali pa ki je namenoma nočejo poznati.

Vlada je določila tudi urade, kjer naj stranke ustmeno ali pismeno priglašajo poškodbe. Ti uradi spisujejo strankam prijave in jih oddajajo naprej.

Toda tudi glede teh uradov ni za Slovence nič preskrbljeno. Dočim ima za Gorico, občino Ločnik in za vso ostalo Furlanijo to delo goriška posredovalnica, ki ima celo vrsto sposobnih uradnikov in uradnic ter tudi potovalnega instruktora, so za slovenski del določena glavarstva, ki so itak z drugimi deli preobložena in katerim ljudstvo ne zaupa. Slovenski del dežele t. j. 3/4 dežele se popolnoma prezira. Kako važno bi bilo za slovensko ljudstvo, da bi imelo posebne urade za to, ne glavarstva, ki nimajo za to nobenih posebnih uradnikov in uradnic. To se mora na vsak način premeniti.

Do danes nimamo v slovenščini nobenih točnih navodil glede obnove opustošene dežele. Ljudje so kakor brez glave. Tudi pri namestništvenem oddelku nimajo nobene jasnosti. V slovenski knjižici „V orijenciji o obnovitveni akciji za Goriško in Gradiščansko“ se na pr. odškodnina za poškodbe civilnih oseb niti ne omenja. In vendar je to važno, saj je bilo mnogo naših civilnih oseb ubitih in ranjenih. Ranjenim in njih družinam tiče podpora, istotako tudi potomcem ubitih. V slovenskem delu dežele razen Gorice je treba prijaviti take reči pri glavarstvu. V Gorici sprejema prijave posredovalnica za begunce, ulica Municipio 4.

Preč s pomisleki! — Vojska je uničila naša rodovitna polja, travnike in vinograde. Treba bo velikega truda in dela, da se vse to ozemlje očisti, preorje in uporabi za sejanje. Za to delo pa je treba delovne živine, krepkih rok in denarja. Država — vsaj zdi se — podpira tako obnovev polja ter je razglasila, da bo podeljevala brezobrestna posojila. — Sedaj pa slišimo tu in tam glasove z dežele, ki pravijo, da takih državnih posojil ne marajo, ker bo taka posojila treba enkrat državi povrniti. Iz tega sledi, da se naši ljudje branijo dolgovi ali denarja, katerega bo treba svoječasno povrniti. — Na to odgovarjamo: Taki ugovori so ničevi. **Država je danes naša dolžnica.** Njena dolžnost je, da nam povrne vso škodo, katero smo vsled vojske bodisi na blagu, na živini ali na polju utrpeli. Sicer je res, da pravi dotični odlok vlade, da bo treba taka brezobrestna posojila povrniti, a je tudi obenem res, da nam bo mogla država plačati, kar smo vsled vojske izgubili. — Brezobrestnih posojil za obnovev po vojski poškodovanega polja, travnikov in vinogradov ne bo treba vrniti v gotovini, marveč se bo svoječasno, ko se vsa škoda ugotovi, le odbila dotična svota. — Laški sodeželani znajo take ugodnosti drugače izrabiti kakor pa naši ljudje. Znano nam je, da so s takimi prošnjami za brezobrestna posojila kar preplavili urad za obnovev Goriške. — Zatorej kmetovalci, napravite vsi prošnje za taka brezobrestna posojila za obnovev polja, travnikov in vinogradov. Tozadevne tiskovine dobite pri c. kr. namestništvu v Gorici pri poljedelskem oddelku. Prošnjo mora domače županstvo potrditi, da so v njej navedeni podatki resnični.

Strah pred vojnokreditnim zavodom, ki se je pojavil tudi v naši deželi, je povsem neopravičen. Le pridno segajte po ugodnostih, ki jih nudi ta zavod za posojila! Posojila se dovoljuje na zastavo posestva, ali proti poroštvu plačila zmožnih porokov ali proti zastavi blaga.

Mali trgovci in obrtniki dobijo v posebnih ozira vrednih slučajih posojilo do 5000 K tudi brez posebne varnosti. — Obresti so nizke. V ozira vrednih slučajih se jih do največ preteka petega leta po sklepu miru z Italijo odpiše. Obresti po 3% plačajo: hišni posestniki, pripadniki prostih poklicev, trgovci in obrtniki.

Obresti po 4% plačajo občine in občinski zavodi. Veleposestniki in veleindustriji plačajo 5% obresti, ali za 1/2% nad obrestno mero avstro-ogrške banke.

Posojila se navadno vračajo v 15 zaporednih letnih obrokih, katerih prvi pa navadno zapade v plačilo še-le po preteku petega leta po sklepu miru z Italijo.

Vse listine (razun menic), ki so za najetje posojila potrebne, kakor dolžna pisma, izbrisna dovoljenja, vknjižbe itd. so po odredbi c. kr. finančnega ministrstva z dne 13. febr. 1918, št. 12.249, koleka in pristojbin proste. —

Tozadevna pojasnila daje za Goriško „Vojnokreditni zavod“ v Gorici, Semeniška ulica št. 5, 1. nadstr. Urad vodi naš domačin g. svetnik Primožič. —

Begunske zadeve.

Podpore se bodo dalje plačevale.

Kakor je znano, je poslanec Fon predlagal že pomladi v državnem zboru, naj se plačujejo begunske podpore nadalje do prihodnje žetve. Preden je begunski odsek vzel predlog v razpravo, je bil parlament maja meseca odgodjen. Meseca julija je bil Fonov predlog sprejet, ali finančno ministerstvo je stvar vedno odlašalo, tako da smo prišli čez žetev. Te dni je izjavila vlada v begunskem odseku, da je, pod gotovimi pogoji, voljna dovoliti vrnivšim se beguncem podporo čez zimo. Izvolil se je pododsek, ki se je pod predsedstvom poslanca Fona z vlado pogajal. Pogajanja sicer niso imela onega vspeha, ki ga je predlagatelj želel, vendar smemo na splošno biti zadovoljni.

Podpore imajo značaj podpore radi bede. Podpora dobé oni begunci, ki so se vrnili domov tekom letošnjega leta in ki so posebno potrebni. Pri podeljevanju podpor se ima ozirati na morebitne druge prijemke iz državnih sredstev. Presoditi se mora toraj, ali ni bivši begunec z adostno preskrbljen, ako vživa na primer vojaško podporo.

Podpore se bodo izplačevale za dobo od 1. oktobra 1918 do 31. marca 1919 vsacih 14 dni vnaprej. Od prijemanja podpore je izključen, kdor je delazmožen, a noče sprejeti njemu primerne dela.

Podpore nakazuje okrajno glavarstvo. Begunski odbori, ki se nahajajo po deželi, in kjer teh ni, občine sestavijo takoj sumarne izkaze beguncev, katerim tičejo podpore po gorinavedenih načelih. Glavarstvo pregleda nemudoma izkaze, ali odgovarjajo zahtevam naredbe in nakaže begunskemu odboru odnosno občini potrebni znesek za vse begunce skupaj. Odbor oziroma občina izplača podporo proti pobotnici in doloži je potem zbrane pobotnice glavarstvu.

Ministrska naredba izide v najbližjem času.

Da ne bo zamude pri nakazovanju podpore, bi bilo dobro, če bi krajevni odbori oziroma županstva takoj začeli s pripravami, tako da bodo po razglasu naredbe lahko v najkrajšem času predložila izkaze glavarstvu.

Interniranci v Italiji. — „Osrednji odbor“ poroča, da je imela konferenca v Bernu ugoden uspeh. Italijanska vlada je speljala predlagani način zamenjave, ki pripomore v prvi vrsti Slovincem do vrnitve v domovino. To naznani laška vlada z razglasi v laškem, nemškem in madjarskem jeziku. Moški od 17—52. leta so izključeni, razven onih, katere laški vojaški zdravniki priznajo, da so za vojaško službo popolnoma nemogoči. — „Osrednji odbor“ je zelo ustregel tej akciji s tem, da more predložiti točne sezname internirancev po občinah, ker tako bo vsaka občina tvorila poseben transport. — Tiste občine, ki dotlej še niso poslane izkazov, naj to nemudoma store. Doslej so došli izkazi od županstev: Libušnje, Trnovo pri Kobaridu, Drežnica, Srpenica, Žaga, Ajba, Anhovo, Biljana in Medana.

Precejšnje število Slovincem je posamino interniranih. „Osrednji odbor“ sicer predloži tudi seznam teh rojakov, ali uradna pot utegne biti dolgotrajna. Marsikje utegne priti prej zasebno pismo. — Zato naj jim svojci takoj naznanijo to zadevo in jim svetujejo, da se čim prej oglašajo za vrnitev pri tisti oblasti, ki jih nadzoruje ali kjer se morajo od časa do časa zglašati. „Osrednji odbor“ je že storil vse potrebne korake, da se vrnitev pospeši.

Razširjajte „Goriško Stražo“!

Politični pregled.

Sporočili smo že zadnjič, da so po polomu Bolgarske zvezne države: Avstrija, Nemčija in Turčija zaprosile za mirovna pogajanja in za mir pri Wilsonu, predsedniku ameriških združenih držav. Tozadevne note avstro-ogrške in nemške države smo objavili že v zadnji številki. Vse je bilo napeto, vse je pričakovalo, kakšen odgovor bo prišel na to. Blagovest o miru je prešinila vse narode, vse je čakalo z nestrpnostjo, kaj bo. In prišel je odgovor iz Amerike na nemško državo. Prav za prav ni to še noben odgovor, ampak le neko pisanje, ki vpraša za neka pojasnila k nemški noti.

Wilsonov odgovor na nemško noto.

Odgovor iz Amerike na noto nemškega državnega kanclerja se glasi: Gospod! Čast mi je potrditi v imenu predsednika sprejem Vaše note z dne 6. oktobra, ki je obsegala sporočilo nemške vlade predsedniku. Predsednik me je pooblastil, naj Vas naprosim, da sporočite državnemu kanclerju sledeče: Predno odgovori prošnji cesarske nemške vlade, in da bo odgovor tako odkritosrčen in iskren, kot zahtevajo to važni interesi, ki jih nota vsebuje, smatra predsednik Združenih držav za potrebno, ugotoviti natančen pomen note državnega kanclerja. Ali misli državni kancler, da sprejme cesarska nemška vlada pogoje, ki jih je predsednik predložil v svoji poslanici kongresu Združenih držav dne 8. januarja in v naslednjih poslanicah, in da bi bil izraz o vstopu v razpravo le ta, da se sporazume o praktičnih posameznostih njihove vporabe? Predsednik Združenih držav se čuti dolžnega izjaviti k predlogu za premirje, da se ne smatra opravičenega predlagati vladam, s katerimi je vlada Združenih držav proti centralnim državam zvezana, premirja, dokler stoji armade teh držav na njihovih tleh. Dobra vera pri razpravi bi bila odvisna le, če osrednje države soglašajo, da umaknejo takoj čete iz zasedenega ozemlja. Predsednik se smatra tudi za opravičenega vprašati, če govori državni kancler tudi za one oblasti, ki so dosedaj vodile vojno. Odgovor na to vprašanje smatra v vsakem oziru za izvanredno važen. — Sprejmite, gospod, ponovno zagotovilo mojega spoštovanja. Robert Lansing

Avstrija ni še dobila odgovora.

Kakor rečeno, ni bilo pisanje iz Amerike še noben odgovor na nemško noto, ampak je predsednik ameriških držav, ki Nemčiji ne zaupa, hotel od Nemčije nekaj pojasnil, da se dobro razumejo, predno Amerika predloži svojim zaveznikom prošnjo nemške države za pogajanja in mir. Tedaj šele, ko dobi Amerika popolnoma jasn odgovor od Nemčije na stavljena vprašanja, tedaj šele dobila Nemčija in tudi Avstrija odgovor na svoji prošnji za pogajanja in mir.

Kaj je torej vprašal Wilson Nemčijo?

On zahteva točen odgovor v treh točkah: 1. Ali sprejme Nemčija vse znane Wilsonove pogoje neomejeno in brez pridržka? 2. Ali je Nemčija pri-

pravljena izprazniti vsa zasedena ozemlja? 3. Ali govori nemški državni kancler tudi v imenu oblasti, ki so do sedaj vodile vojsko?

Kaj je odgovorila Nemčija?

Zopet je vse nestrpno pričakovalo, kako se bo glasil odgovor Nemčije, zakaj se bo ona zdaj odločila. Prihajali so glasovi, da se bo udala in kapitulirala, in res se je udala in kapitulirala. Nemčija je zopet v posebni noti odgovorila Wilsonu, da sprejme vse Wilsonove pogoje neomejeno in brez pridržka, da izprazni vsa zasedena ozemlja in da Nemčija prosi za mir ne le v imenu svoje vlade, ampak v imenu vsega nemškega naroda.

Pred premirjem.

Nemčija je odgovorila silno naglo. In iz te njene naglice, kakor tudi iz Wilsonovega zatrdila, da ne misli trlati časa z dolgim govorenjem, se da sklepati, da premirje ni več daleč. Zadržati bi ga mogle tehnične ovire pri izvršitvi Wilsonovih zahtev, ne pa človeška volja. Mir nam trka na vrata.

Drugi odgovor Amerike.

Na noto nemškega državnega kanclerja z dne 12. t. m., ko je Nemčija sprejela Wilsonove pogoje, je ta zopet iznova odgovoril Nemčiji. Kaj pravi? On stavi Nemčiji nove pogoje, zahteva določenejša pogoja in večje garancije. Pravi, da izpraznitev zasedenega ozemlja in pogoji za premirje so zadeve, ki se morajo prepustiti edinole sodbi in vojnemu svetu ameriških držav in njihovim zaveznikom. (To se pravi: kako naj se izpraznitev izvrši in kakšni so pogoji za premirje, pri tem nima Nemčija nobene besede; ona ima samo poslušati in ubogati, če hoče mir.) Tudi ne more Amerika sprejeti nobene take ureditve, ki ne zagotavlja na frontah sedanjo premoč armad ameriških držav in njihovih zaveznikov. Tudi ne morejo ne Amerika ne njene zaveznice misliti o kakem premirju, dokler Nemčija nadaljuje, tako nepostavno in nečloveško postopati, kakor doslej. V istem času, ko prosi Nemčija za mir, so njeni podmorski čolni na tem, da potapljujejo tudi popotniške ladje, in ne samo ladje, ampak tudi čolne, na katerih se skušajo rešiti popotniki in posadke. Tudi ni misliti na kako premirje, ko nemške armade pri svojem prisiljenem umikanju iz Flandrije in Francije hudobno pokončujejo vsa mesta in vasi, ali pa, če niso pokončane, jih oropajo vsega, kar še imajo, in večkrat celo prebivalce. To je direktno kršenje pravil in navad vojevanja civiliziranih narodov. Da ne bo nobenega nesporazumljenja, opozarja, predsednik Wilson vlado na eno svojih odločb z dne 4. julija 1918, ki se glasi: „Uničenje vsake svojevoljne moči povsod, ki zamore za se skrivno in po svoji lastni volji motiti svetovni mir, ali pa, če se ta moč sedaj ne more uničiti, da se jo vsaj zmanjša in prikraja.“

Iz tega sledi, da Wilson in njegovi zavezniki, ne nehajo s pokončevanjem Nemčije, dokler nimajo takih zagotovil, da je kako izdajstvo ali kaka prevara nemogoča. Vprašanje je zdaj, kaj stori Nemčija.

Avstrija dobi od Wilsona poseben odgovor.

Na koncu svojega odgovora na nemško noto pravi ameriški prezident Wilson, da bo na cesarsko in kraljevo vlado avstro-ogrske monarhije odposlal poseben odgovor. Do zdaj, ko to pišemo, ni še prišel nobeden odgovor.

Kakšne pogoje bo stavila ententa Nemčiji?

Senator Lodge, predsednik ameriškega odseka za zunanje zadeve, je izjavil uredniku „Matina“, da bo ententa tako-le formulirala mirovne pogoje:

1. Ustvaritev takega položaja, da bi bilo izključeno, da bi mogla Nemčija pričeti kdaj zopet osvojevalno vojno.
  2. Obnoveitev Belgije.
  3. Brezpogojni odstop Alzacije in Lorene Franciji.
  4. Združitev italijanskega ozemlja v tem smislu, da se vsa italijanska ozemlja z večino italijanskega prebivalstva odstopijo Italiji.
  5. Obnoveitev Srbije, Grške, Črnogore in Rumunije, ki bodo popolnoma neodvisne države.
  6. Zopetna vpostavitve Rusije.
  7. Osvoboditev Čehoslovakov, Poljakov in Jugoslovancev. Priznati se jim mora pravica, da ustvarijo tri neodvisne države.
  8. Internacionalizacija Carigrada pod pokroviteljstvom zaveznikov.
  9. Povračilo vojnih škod; v prvi vrsti se bodo pridržale nemške kolonije, kar pa nikakor ne zadoštuje, da bi bile s tem vse škode poravnane. Zato bo treba povrniti v še večjem obsegu.
- Te zahteve so minimum zahtev entente, ki bodo stavljene nemški vladi.
- Izvajanje senatorja Lodgeja ni ničesar drugega kakor 14 Wilsonovih mirovnih točk v praktični obliki.

Pri cesarju.

Cesar je povabil k sebi na posvetovanje 23 avstrijskih vodilnih parlamentarcev; Jugoslovane je zastopal dr. Korošec. Zadnje zasedanje državnega zbora je jasno pokazalo, da po sedanji poti ne moremo naprej, da Avstrija v stari obliki ne more več obstati. Slovanski poslanci so v parlamentu v svojih govorih jemali slovo od zbornice in od stare Avstrije. Čehi hočejo svojo državo, Poljaki svojo državo, Jugoslovani svojo državo, Ogrji svojo državo. Spričo sedanjega političnega položaja se pričakuje vsak dan „manifest“, katerega bo cesar izdal na svoje narode.

Samostojnost češke države je ententa že uradno priznala. S 1. oktobrom so bila ustanovljena

češka poslaništva v Londonu, Parizu in Washingtonu. Tem so bili priznani vsi diplomatski privilegiji. Po nekod so že ustanovljeni konzulati.

Češko-slovaška republika. — V Pragi je bila 15. t. m. proglašena češko-slovaška republika. Proglašenje republike je bilo nabito na cestnih vogalih in prebrano v posebnem javnem zborovanju. Ono skončuje z besedami: „Gorje mu, kdor bi hotel naš narod ustaviti na njegovem zmagovalnem pohodu proti prihodnosti!“

Vojna poročila.

Na laškem bojišču so boji zadnje dni nekoliko poživeli, sicer pa niso Lahi dosegli nobenih uspehov.

Albanijo polagoma izpraznjujemo. Drač, ki je bil izpraznjen, so Italijani zasedli.

Enako se naše čete umikajo tudi na Srbske m. Niš je zopet v rokah Srbov, ki silijo s svojimi zavezniki naprej proti osrčju svoje zemlje. Zadnjih bojev se je udeležilo tudi civilno prebivalstvo. Pri umikanju v Srbiji in Albaniji se vrše le manjši boji s sovražniki.

Na zapadnem bojišču so Nemci zgubili važno postojanko Cambrai in jih združene angleške, francoske in ameriške čete potiskajo med hudimi boji vedno bolj nazaj.

Naše šole.

Vpisovanje na zavodih Šolskega doma bo tudi še nadalje vsak dan od 9.—12. ure dop. v Novem domu v pritličju na ievu. — Šolsko leto se prične s 4. novembrom.

Na slov. drž. gimnazijo v Gorici se je vpisalo do sedaj nad 150 dijakov. Pač lepo število v sedanjih razmerah!

Nemška gimnazija v Gorici — nepotrebna. V tukajšnjo nemško gimnazijo se je doslej vpisalo le 25, reci petindvajset dijakov z vseh 8 razredov, kar bi dalo za vsak razred povprečno tri dijake. Od teh 25 dijakov je le 12 Goričanov in tudi ti niso vsi Nemci! Vprašamo, ali se še spleča za peščico dijakov imeti poseben zavod. Dejstvo pač dokazuje, da je nemška gimnazija v Gorici — povsem nepotrebna.

Kaj pa to? — Poročajo nam, da hodi po mestu neka italijanska gospica, ki nagovarja Slovence v imenu magistrata tako-le: „Pošiljajte otroke v ital. šole, pa v vam bomo nakazali obleko po nizki ceni.“ Ako je to res, prosimo, naj nam kdo naznani ime dotične gospice, ker je to zdražba.

Ali je res? — Doznali smo skoraj neverjetno vest, da se je nekaj goriških slovenskih otrok iz boljših krogov vpisalo v nemško ljudsko šolo pri sestrah Uršulinkah. Če je to res, potem ne moremo dovolj ostro ožigosati takega dejanja narodne nezavednosti dotičnih staršev! Nemščina v naši deželi nima prihodnosti! Temeljito znanje slovenskega jezika je neobhodno potrebno v bodoči Jugoslaviji!

Dopisi.

Iz Brd. — Prejšnji teden šle so 3 ženske iz Cerovega čez mejo v Italijo, da si nakupijo kaj sir-kove moke in — če bo šlo — tudi kakega prešiča. Posrečilo se jim je oboje. Toda nesreča! S temi bremenci obložene srečajo c. in kr. mažarske vojne orožnike. Le ti žene koj aretirajo, jim vse vzamejo, zaprejo za 14 ur v temnico, drugi dan jih tirajo v Čedad na zaslišanje. Izpustili so jih po strogi pridigi, vrnili jim pa niso ne blaga ne živine, pa tudi za odkup denarja niso dali. Ali naj trpe sedaj še škodo, zgubo svojega denarja? Saj niso menda nič hudega naredile. Je-li tu kaka odpomoč in kam naj se obrnejo, da pridejo vsaj do svojega denarja? Tako skrbi vlada za Slovence! Begunec sili iz drugih avstrijskih dežel v razrušene domove, sama jim živeža ne da; če si pa kje kaj nakupijo, jim isto konfiscira in zraven še zapira. O Jugo-Slavija, pridi kmalu. Prav nujno in uljudno opozarjamo vrle naše poslance in druge merodajne kroge: Mi hočemo biti v Jugoslaviji. Bog ne daj odtrgati nas od matere Slavije, ker sicer poginemo!

Prispevajte za sklad S. L. S. na Goriškem!

Goriške novice.

Cesarica Cita je podarila za popravo župnijske cerkve sv. Ignacija v Gorici 10.000 K. — Le žal, da ni vsled pomanjkanja delavnih sil mogoče niti najnujnejših del izvršiti. V cerkvi gospoduje prav hud preprih.

Smrtna kosa je zopet pobrala iz vinograda Gospodovega dne 11. okt. t. l. č. g. Antona Plesničarja, župnika v Kamnjah. Pokojnik je bil rojen v Čepovanu dne 24. jan. 1873, v mašnika je bil posvečen dne 25. jul. 1896. Služboval je kot kaplan v Podmelcu, kot kurat v Gor. Tribuši, kot župnik na Lokvah, potem v Kožbani in slednjič v Kamnjah. Bil je vzoren in vnet duhovnik. Mnogo se je trudil za društveno življenje, za povzdigo cerkvenega petja in glasbe. Rad se je tudi bavil s pesništvo. Pri

svojih vernikih je bil vsled svojega plemenitega in blagega značaja povsod priljubljen. Pokoj njegovi duši!

Našemu rojaku g. dr. Aleks. Primožiču, konceptistu pomorske vlade je umrla v Trstu mlada soproga g. Pia roj. Zekely. Iskreno sožalje!

Umrli je v Ljubljani v deželni bolnici dne 10. okt. na španski bolezni in pljučnici Viktor Šavli, cvetličar iz Št. Petra pri Gorici. Zapuščča vdovo in štiri otroke. Lahka mu zemljica tuja!

Odlikovanja. Franc Kenda, doma iz Starega Sela pri Kobaridu, službujoč pri gorskem polku št. 2, je bil odlikovan s srebrno hrabrostno svetinjo I. razreda. Takisto je bil odlikovan črnovojniški pravni praktikant Mirko Brezigar v Gorici.

Naslov in značaj dvornega svetnika je podelil cesar stavb. nadsvetniku inž. Rudolfu Mah-nitsch v Gorici.

Nabiralni teden od 19. do 26. okt. t. l. raz-glaša c. kr. avstr. sklad za vojaške vdove in sirote s pristopom k društvu. Nabrana sredstva se imajo — glasom izdanega oklica — porabiti izključno v prid vojnim zaostalim dotičnega političnega okraja.

Okoličani, ki prinašajo v Gorico sadje in zelenjavo, se pritožujejo, da prodajajo prekupčevalci na trgu blago s prevelikimi dobički, n. pr. kostanj se jim plačuje po 3 K kg, prodaja se pa od 5—8 K. Nekateri so vsled tega ceno pridelkom zvišali, a so prišli navskriž z nadzorovalno oblastjo, drugi so začeli štrajkati. Čas je, da se tudi v tem oziru napravi red!

Vpoklicanim vojakom-bogoslovcem. Poslance Stojanu, načelniku parlamentarne duhovniške zveze, so na merodajnem mestu obljubili, da bodo tiste bogoslovce, ki so v izidu klasificirani z B ali C premestili v taka mesta, kjer bodo mogli bogoslovne nauke dokončati.

Ustavljeni vlaki. S 15. oktobrom so do nadaljnega ukrepa ustavljeni ti le vlaki na južni železnici: Na progi Dunaj-Trst brzovlak št. 1. iz Dunaja v Trst, brzovlak št. 2. iz Trsta na Dunaj, osebni vlak št. 35/b iz Dunaja v Trst, osebni vlak št. 32 iz Trsta na Dunaj; na progi Trst-Krmin osebni vlak št. 1015 iz Trsta v Krmin, osebni vlak št. 1012 iz Krmina v Trst.

Udova z otroci. — „Osrednji odbor“ na Dunaju I., Bankgasse 2, prosi naslova kake begunke, katere mož je v vojni padel, z več nego 4 otroci. Dobi v Gorici lepo hišico, zgrajeno na moderen način iz betona; v pritličju je kuhinja, ena soba in lep hlev; v prvem nadstropju dve sobi in majhen skedenj, ter dolg hodnik. Dobi tudi mlečno kravo, vse brezplačno. Hiša preide sčasoma po zelo ugodnih pogojih v njeno last.

Kje je Nemeč Lenart, gostilničar iz Bilj. „Osrednji odbor“ na Dunaju I. prosi njegov sedanji naslov, saržo, kedaj je bil vpoklican in rojstno leto.

O nezadostni ljudski prehrani nam prihajajo prav žalostna poročila iz raznih delov dežele. V nekaterih krajih je aprovizacija popolnoma odpo-vedala. Lakota irka po nekod že na vrata. Prosimo nujno duhovne urade naj nam čimprej pošljejo iz posameznih občin konkretne podatke, zlasti o teh le vprašanjih: kedaj, koliko in kakšna živila so se ljudstvu v zadnjih mesecih potom aprovizacije prodala, in po kakšni ceni. Nakupovalno poslovalnico „Narodnega sveta“ pa nujno naprošamo, naj se nameravana akcija čimprej izvrši, ker sicer čaka ljudstvo na Goriškem strašna zima.

Razne novice.

Sin Borojevičev utonil. — Na starem dravskem mostu v Mariboru, se je 28. septembra dogo-dila nesreča. Ko so šli ponoči štirje gojenci vojaške višje realke čez most, je stopil gojenec Miroslav Borojevič pl. Bojna na trhlo mesto, padel v naraslo Dravo in utonil.

Napredovanje uradnikov po zaslugah. Na Angleškem je pred kratkim izšla naredba, ki določa, da se ne sme gledati pri napredovanju urad-nikov samo na starost, ampak tudi na zasluge. Pa-metna naredba, ki naj bi se tudi pri nas uvedla! Država bo več prihranila, ker se bo iznebila lenu-hov in ljudstvo bo bolj postreženo!

Dvajset carjev na Ruskem se potepa okoli in slepari ljudstvo. Ti goljuhi trde, da so se čudežno rešili smrti in pribežali k dobremu ljudstvu. Bolše-viška vlada jih zasleduje.

Pretresljiv slučaj. — V Trstu je bil zdrav-nik nujno poklican k rodbini Nadliškovi v Kolonji 421. Ko je prišel tjakaj, je našel v bornem stanovanju, v prazni, zaduhli kuhinji mater s štirimi otroki, toda dva otroka sta bila že mrtva, ostali trije pa so tudi že skoraj umirali, sestradani. Veli-kanska revščina, zaslužka nič in tudi nikogar, ki bi pomagal. Zdravnika je poklicala neka soseda potem, ko sta bila dva otroka že mrtva. Mater in ostala dva otroka se je posrečilo rešiti.

Odpust 49 let starih črnovojnikov. — Odposlanstvu, ki se je zglasilo radi dopusta 49 let starih črnovojnikov, je izjavil brambni minister, da bodo 49-letniki brezpogojno odpuščeni še tekom tega leta in da je bil izdan ukaz, da se mora odpust pošešiti kar najhitreje. Kar se tiče preklica opro-stitve, bode vsekakor v gotovem obsegu potrebno, da se oprostitev, ki se nanašajo na določene letni-ke, preklicajo, da se nadomeste najnujnejši primanj-kljaji. Vendar pa je minister izrecno zagotavljal, da o splošnem preklicu oprostitev določenih letnikov ne more biti govora.

Praga v velikih stiskah. Pragi grozi gledé premoga katastrofa, ki bo še mnogo večja, kakor je bila lansko leto. Namestništvu se ni posrečilo, da bi doseglo redno dovažanje premoga in tudi kakovost premoga je jako slaba. Vse kaže, da bodo morala v najkrajšem času vsa gledališča, kinematografi in ostala zabavišča zapreti svoje prostore. V pondeljek glasilo čeških konservativcev „Čech“ ni moglo iziti. Ravnotako počivajo radi pomanjkanja premoga tudi že mnoge tiskarne. Tudi šole niso preskrbljene s premogom, tako da bo novembra in decembra ustavljen pouk na vseh šolah.

Brezlični brzovaj na 20.000 kilometrov daljave t. j. iz Italije do Sidneja v Avstriji se je posrečilo upostaviti znanemu iznajditelju Marconiju.

Sleparstvo z vojaškimi oprostivami. — V Lincu so zasledili veliko sleparstvo z vojaškimi oprostivami. V zadevo je zapletena tudi neka vojaška strežnica, ki je zdravnikom podtikala v preiskavo vodo oseb iz bolnišnice, ki so bolehalo na obistih. — Na ta način je bilo nad 300 oseb oproščenih vojaške službe, med temi prav ugledne osebe, kakor trgovci, hotelirji. — Ves škandal je iz maščevanja razkrila žena sanitetnega podčastnika Povolny-ja, ko se je s svojim možem hudo sprla.

Kak krik bi bil v nemškem taboru, ko bi se kaj takega na Slovenskem zgodilo!

Za domačo umetnost. — V Ljubljani se je osnovala ustanova „Narodne galerije“, ki ima namen zbirati slovenska umetniška dela in pospeševati v vsakem oziru razvoj domače umetnosti. Z veseljem pozdravljamo to ustanovo. Čas je, da stopimo tudi mi Slovenci v Jugoslaviji s svojo splošno priznano nadarjenostjo v velečasno lepi tempelj umetnosti. — Redna članarina znaša 30 K, enkratna ustanovna 500 K.

On je preklinjal. — Bilo je v Bruku ob Litvi v begunskem taborišču, kjer je vlada nastanila goriške Slovence. Bilo je tam med drugimi tudi več nemških uslužbencev, tako da so naši otroci vlovili marsikako nemško besedo, katere niso še razumeli. V četrtem razredu, kjer je poučeval šolski voditelj, g. Ivan Ivančič, dvigne nekega dne neki učenec nagloma roko. Voditelj ga pozove, naj pove, česa želi. A fantu je upadel pogum in je umolknil. „No, le povej ali vprašaj, kar misliš, čemu si vzdignil roko?“ „Ta je preklinjal,“ se strahoma odreže fant in pokaže na svojega soseda. „Preklinjal!“ pravi g. voditelj, „ali je to mogoče! Kar hitro povej, kar je rkel!“ Fant molči, ne upa si izreči težke kletve. G. voditelj sili vanj, ga opominja in zahteva, naj pove, kaj je rekel njegov sosel. On hoče vedeti, kaj se med učenci godi, kakšen duh vlada med njimi! „Torej le hitro povej, kako je zaklel, kaj je rekel!“ Tedaj se fant konečno vendar opogumi, pokaže na svojega soseda in pravi: „On je rekel: „majn lieber Frajnd!“ (To se pravi po slovensko: moj ljubi prijatelj!). Po šoli je nastal divji smeh in g. voditelju so se še dolgo na obrazu tresle mišice. (Morebiti pa, to napačno umevanje otrokovo vendarle ni tako napačno! Op. ured.).

Gospodarske novice.

Kaj je z vodilnimi cenami za vino. Presojevalnica cen v Trstu je določila za avstrijsko vino, pridelano na Krasu in na Goriškem, iz pridelovalčeve kleti po 6'66 K liter, v gostilnah po 7'84 K, na osmicah, zadaceno po 7'20 K. — C. kr. osrednja presojevalnica cen na Dunaju je pa v Avstriji splošne vodilne cene z odlokom dne 20. sept. t. l. razveljavila s pristavkom, da novih vodilnih cen ne bo postavila. Ob enem je naročila krajevnim presojevalnicam, da naj tudi one brez izrečnega odobrenja osrednje presojevalnice vodilnih cen ne postavljajo.

Mletev na izkaznice. — C. kr. okrajno glavarstvo goriško je zaukazalo z okrožnico z dne 25. septembra vsem mlinarjem, da odslej smejo mleti žito le dotičnim strankam, ki se izkažejo z določeno, od županstva izdano izkaznico. Od strank, ki pridejo z žitom v mlin brez take izkaznice, ne sme mlinar prevzeti žita v mletev. — Županstva se opozarjajo, da je v sporazumu s c. kr. okr. glavarstvom založila „Narodna Tiskarna“ v Gorici take mlevske izkaznice. —

Trgatev na Dolenjskem. Letošnja trgatev grozdja bo na Dolenjskem vsled slabega, mrzlega in deževnega vremena v pretečenem poletju dosti slaba od lanske, ne samo glede množine, temveč tudi glede dobrote pridelka.

Dalmatinsko vino za Nemčijo. List „Nova Doba“ poroča: Našemu vinu preti letos velika nevarnost. Ne gre le za rekvizicijo sto ali dvesto vagonov vina, nego za mnogo težje reči. Nemčija potrebuje vina, ali dobiti ga hoče po ceni. Sedaj je prilika, da se izkaže „nibelunška“ zvestoba zavez-

nice Avstrije. Ogrska ima dovolj vina, ali tam nikdo ne misli na rekvizicijo ali na najvišje cene, še manj mislijo na kaj takega na Spodnjem Avstrijskem. Ali ako vlada ne pozna Dalmacije, kadar treba kaj dati, hitro se je spomni, kadar treba kaj vzeti. Dalmacija je vojno področje, tukaj se more storiti vse, tukaj se ne vpraša po pravici in zakonu. Pripravljajo nam rekvizicijo in najvišje cene; kaj to pomeni, o tem so nas podučile številne gorke izkušnje tekom vojne. Ali to še ni vse, kajti vlada pripravlja ogromen davek na vino in to že letošnjo jesen.

Izdaja konsorcij „Goriške Straže“. Odgovorni urednik: Josip Vimpolšek. Tiska „Narodna Tiskarna“ v Gorici.

VINO dobro staro sadno K. 4.—, 5.—, 6'50, trgovina vina na veliko A. PREBIL Gorica, via S. Antonio 13. — — — — — Proda se pisalni stroj (Schreibmaschine).

Išče se Silvij Pipan, inženjer, ki je pred izbruhom vojske stanoval v Trstu, Via Galileo šte. 10. Išče ga Antonija Francetič, Vogersko šte. 163.

Zemljišča na prodaj. Kje, pove naše upravnistvo.

ZAHVALA.

Povodom nenadomestne izgube našega ljubljenelega soproga in sina, gospoda

Jožefa Bric,

c. in kr. praporčaka in učitelja

izrekamo svojo prisrčno zahvalo vsem onim dragim, ki so nam tekom težkih dni pogreba zemeljskih ostankov blagega pokojnika izrekli svoje sožalje in ga obenem spremili k večnemu počitku. Posebno zahvalo izrekamo njegovim kolegom gg. učiteljem in g. članom učiteljicam, preč. duhovščini in vsem dragim domačinom.

DORNBERG, 15. oktobra 1918.

Žalujoči ostali.

Obvestilo in zahvala.

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je 12. tega meseca po kratki, mučni bolezni umrla naša nad vse ljubljena hčerka in zlata sestra

GIZELA VILHAR,

uradnica Goriške zveze.

Za iskreno sočutje ob nenadomestni izgubi naše blage pokojnice, vsem onim, ki so jo spremili na njeni poslednji poti, za prekrasne vence, ki jih je poklonila sl. Goriška zveza in njeno uradništvo, izrekamo najvdanejšo zahvalo.

Počivaj v miru Gizela, v toliko zaželjeni mili zemlji domači.

Žalujoča rodbina Vilhar.

Brez posebnega obvestila.

CENTRALNA POSOJILNICA

registrovana zadruga z omejeno zavezo v Gorici, sedaj začasno v Ljubljani, naznanja svojim članom in drugim, ki imajo opraviti s tem zavodom, da se preseli za stalno med 23. in 26. t. m.

v svoje lastne prostore v Gorico,

Vrtna ulica 32/I,

kamor naj se blagovolljo stranke v bodoče obračati.

V slučaju kakega nepričakovane zadržka, ki bi našo preselitev sedaj onemogočil, naznanimo to strankam pravočasno potom časopisja.

BERBUČ, predsednik.

Podružnica ljubljanske kreditne banke v Gorici

Vrtna ulica 24.

Obretnostne vloge na knjižice po 4% brez odbitka rentnega davka. Vloge v tekočem in žiro-računu po dogovoru. Kupuje in prodaja devize, valute, vrednostne papirje vseh vrst. Prodaja srečk razredne loterije.

Eskontira menice, devize, kupone, izžreb. vrednostne papirje itd. Izdaja čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta. Daje predjme na vrednostne papirje in izvršuje vsakovrstna borzna naročila.

Financiranje dobav za obnovitev Goriške.

:: Dr. Ivo Novak ::

odvetnik v Gorici, naznanja da je že otvoril svojo odvetniško pisarno v Gorici, Tekališče Fr. Jožefa št. 34 in da tam uraduje vsak dan od 1/2 9 ure dop. 1/2 1 pol. in od 3. do 6. pop. Ob nedeljah in praznikih je pisarna zaprta.

Čebelni vosek, satine in med kupuje po najvišji dnevni ceni **JERNEJ KOPAČ, Ljubljana** — CELOVŠKA CESTA 90. —

Goriška zveza gospodarskih zadrug in društev, registrovana zadruga z omejj. zavezo v Gorici uraduje v Gorici, Gledališka ulica šte. 20, I. nadstr.

Člani in vlagatelji pridruženih posojilnic, ki vsled vojnih dogodkov še niso mogle obnoviti svojega poslovanja, naj se v svojih zadevah obračajo do Goriške zveze.

Evgen Rayer - zaloga vina, - Gorica, via Teatro 23 (Gledališka ulica).

Priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnih vin po zmernih cenah.

G. RUMPEL, inžen. Dunaj stavbeno podjetje in tehnični biro za vodovodne in plinove naprave ter kanalizacijo.

Podružnica v Gorici, ul. Municipio št. 13. Postavlja na novo in popravlja poškodovane naprave vsake velikosti.